

Rettergangstrætter, end Tilfældet kan være i den criminelle Proces, og det ikke blot fordi et Indiciebeviis, selv om det ikke formaaer at fremkalde fuld Overbeviisning hos Dommeren, dog kan tilveiebringe en saadan Formodning, at Sagen kan blive at afgjøre ved Ed — et Retsmiddel, som selv den frieste Beviissteori ikke ganske vil kunne gjøre Afkald paa i civile Sager og som da ogsaa det foreliggende Lovforslag viser hen til (§ 53) — men fordi Beskaffenheden af det Mellemvarende, hvorom der er Tale ved den borgerlige Rettergangstvist, tillader at give Indicier, der i og for sig maa ansees for utilstrækkelige til at sælde Nogen som skyldig i Forbrydelse, saasom Parternes tilbageholdne eller modsigende Forklaringer om Forhold og Foretagender, hvorom de maae kunne afgive fyldestgjørende Erklaringer, fuld Beviiskraft.

Med Hensyn til Afgangen til at opløse Sagen med hvilke Beviismidler man formaaer, hjemler vor Lovgivning saaledes den fuldeste Frihed. Noget Andet er det, at den har opstillet visse Indskrænkninger med Hensyn til enkelte Arter af Beviismidler, navnlig med Hensyn til Vidnebeviiset, at den giver Regler for Vidnepligten og Vidnebygtigheden. Men ligesom disse i det Hele ere saa enkelte og simple, som i nogen anden Udvalget bekjendt Retsforfatning, hvor frit Beviiset der endog antages at være, saaledes ligger det i Sagens Natur, at der maa have Regler i denne Sphære, at der i Særdeleshed i borgerlige Sager maa kunne ventes en eensformig Besvarelse af Spørgsmaal som dem, hvorvidt Ægtefæller og nære Slægtninge kunne vægre sig ved, eller omvendt, kunne stedes til Vidneforklaring, om Forbryderes og Medinteresseredes Vidnebygtighed m. v. Der kan naturligviis reises Tvivl om, hvorvidt de Regler, som vor nuværende Lovgivning i saa Henseende indeholder, i Det og Alt maatte være fyldestgjørende, om der ikke ved Indførelse af mundtlig Forhandling for Domstolen kunde være Anledning til at foretage nogen Forandring, men det gaaer ikke an at lade Sagen staae hen paa det aldeles Ubvisse. Grider ikke Lovgivningen ind paa dette Punkt, men overlades Afgjørelsen til Dommernes frie Skøn efter Omstændighederne i hvert enkelt mødende

Tilfælde, vil herved fremkaldes en Jamlen og Usikkerhed, som ved Handels- og Soretter turde blive saameget større, som alle Dommerne skulle have Stemme ved disse Spørgsmaal, der som oftest andeisteds overlades til den retslærde Dommers Afgjørelse efter Loven, og som de handelskyndige Dommere, der ikke kunne medbringe særlig Kjendskab til Retslivets Forordninger i denne Retning, ideligt verle, medens Loven ikke engang gjør det til Pligt for den retskyndige Dommer at vejlede sine Meddomsmænd eller for disse at lytte til hans Velærelse.

Kommer nu hertil, at efter den Contractsfrihed, som vor Lovgivning medfører, Vidnebeviiset fremtidig som hidtil vil indtage den første Rang iblandt Beviismidlerne for Handelsretten, medens fremmed Ret, der har optaget det saakaldte frie Beviis, lægger Hovedvægten paa skriftlige Documenter og, ved Siden af at give særegne Regler for disses Affattelse og Bedømmelsen af deres Ægthed, kun undertagelsesviis tilsteder Vidneførsel, vil Savnet af eensartede, for Alle lige Retsregler i saa meget højere Grad gjøre sig gjældende, og neppe føles mindre, fordi det staaer Parterne frit for at enes om at lade deres Mellemvarende behandle og paaafjende ved de almindelige borgerlige Domstole (§ 15), eller fordi de kunne undergive Søs og Handelsrettens Domme Provelse af Landets højeste Ret.

Udvalget har saaledes ikke kunnet skjonne andet, end at det vilde fremkalde Usikkerhed i det borgerlige Retsliv, om Lovens Regler for Vidnebeviis ophævedes, uden at afløses af andre.

Mindre Betænelighed har den anden Side af § 44, der overlader til Retten efter frit Skøn at bedømme, om der maatte være tilveiebragt Beviis ved de af Parterne førte Beviser. Men ogsaa her forekommer det Udvalget, at Bestemmelsen hviler i en mindre klar Opfattelse af vor nuværende Lovgivning, naar den forbynder sig som noget væsentlig Nyt. Det har nemlig til alle Tider været gjældende Regel, at Dommeren frit havde at prøve og skjonne over de førte Beviser, at sammenholde de forskellige Arter af samme, at a sveie